

KNJIGE IZVANCRKVENIH IZDAVAČA

B. VUŠKOVIĆ – S. VRCAN, RASPETO KATOLIČANSTVO. I druge studije i eseji iz sociologije religije. Naše teme, Zagreb 1980., str. 348.

Nakon uvodnih napomena autora knjige djelo je podijeljeno u dva glavna dijela. Prvi je plod B. Vuškovića pod naslovom „Raspeto katoličanstvo“ a drugi S. Vrcana pod naslovom „Studije i eseji iz sociologije religije“. Prvi dio donosi opise dvaju razdoblja i tako je podijeljen: Koncil i njegovi dometi je prvo razdoblje, a drugo glasi: Dileme i podvajanja. Ovaj dio je dakle fenomenološko-povijesni, kako se to vidi iz naslova i podnaslova. Drugi pak dio donosi analize i interpretacije pokoncijskih događaja i kretanja u Crkvi kod nas. Iako su rezultati većinom podosta davno rađeni i dobiveni, oni i danas mogu poslužiti barem u perspektivnim analizama i zaključcima, iako ne moraju uvijek biti i ostvareni, jer se povijest ne ravna samo po sociološkim nego i mnogim drugim činiocima.

L. GOLDMAN, SKRIVENI BOG. Studija tragične vizije u Paskalovim Mislima i Rasinovom Pozorištu. Bigz, Beograd 1980., str. 560

U uvodu N. Milošević daje analizu filozofije i sociologije L. Goldmana. Nakon toga dolazi kraći predgovor pisca knjige, koji slijede četiri dijela. Prvi dio analizira odnos cjeline i njegovih dijelova i u tom kontekstu analizu tragične vizije Boga, svijeta i čovjeka. Drugi dio crta društveni i intelektualni temelj ovih vizija naglašavajući posebno tragični izvor janzenizma. Treći dio analizira Paskalova djela u devet poglavlja od kojih je posljednje o kršćanskoj religiji. Zadnji, četvrti dio knjige posvećen je analizi Racinea. Na koncu je još jedan dodatak o biografskim problemima. Napomenimo još da je ovo djelo izdano u nizu filozofske biblioteke u Beogradu.

M. ČOP, TEIZAM I ATEIZAM U POVIJESTI ODGOJA. Teistička i ateistička misao u povijesti pedagogije do kraja devetnaestog stoljeća. Izd. „Otokar Keršovani“, Rijeka 1980., str. 228

Knjiga predstavlja određenu novinu u literaturi. O utjecaju religije na odgoj dovoljno je pisano, no o odnosu ateizma i teizma u odgoju pisano je malo ili gotovo ništa. Knjiga

ima predgovor te kratki uvod o odgoju i društvu te o ovisnosti odgoja i obrazovanja o ekonomički, politički i kulturi. Zatim slijede poglavlja o religiji i odgoju te o religijskom odgoju u prvobitnoj zajednici, u robovlasničkom društvu, u srednjem vijeku i sve do devetnaestog stoljeća. Na kraju se nalazi opći zaključak, bilješke, literatura, sažetak i kazalo imena.

Claude-Adrien HELVETIUS, O DUHU. Izd. „Naprijed“, Zagreb 1978., str. 493.

Knjiga predstavlja raspravu o čovjekovu a ne Božjem duhu. Predgovor knjizi napisao je V. Cvjetičanin. On smatra da je predmet ovog djela nov ili tek usput obrađen. Stoga predstavlja veliki prilog kulturi našeg podneblja. Djelo je podijeljeno u četiri rasprave. Prva pokušava analizirati što je duh po samom sebi te zaključuje da su tjelesna osjetilnost i pamćenje izvor naših ideja dok su neznanje i strasti izvorišta zabluda a lažni sudovi plod krivog mišljenja da je sposobnost suđenja ista kao i sposobnost osjećanja. Druga rasprava govori o duhu s obzirom na društvo, a to znači da je tema zapravo etičko-moralne naravi. Treća rasprava se pita treba li duh smatrati darom prirode ili posljedicom odgoja, te zaključuje da je razlika u duhu došla od različitih prilika u kojima se ljudi nalaze i od različitog odgoja koji primaju. Konačno, četvrta rasprava govori o imenima koja se nadijevaju duhu, o načinu kako da otkrijemo za koju smo vrstu nauke sposobni te o odgoju.

Andrija KREŠIĆ, KRALJEVSTVO BOŽJE I KOMUNIZAM. IMRP, Beograd 1975., str. 153

U predgovoru pisac smatra da kršćanstvo i marksistički komunizam vrše najmasovnije svjetske utjecaje. Zato pitanje odnosa kršćanstva i komunizma za nj ima svjetsko-povijesni značaj, osobito stoga što se mijenja odnos katolicizma i kršćanstva prema komunizmu i marksizmu. Tu treba još nadodati konstataciju pisca da je marksizam nikao na tlu kršćanske civilizacije i oblikovao se negiranjem te civilizacije. Prošlo je vrijeme izbora: kršćanstvo ili komunizam. I autor smatra da su i službeno prihvaćeni koegzistencija i dijalog kao zajednički suživot kršćanstva i komunizma. Knjiga ima dva glavna dijela. Prvi dio nosi naslov Katolička obnova i komunizam. U njemu su četiri poglavlja koja imaju naslove: Katolička obnova, Od antikomunizma do prokomunizma, Kristijanizacija marksizma

i Kršćanstvo bez Boga. Drugi dio nosi naslov: Kršćanstvo bez tajni i ima tri poglavlja. Prvo poglavlje opisuje grijeh, kaznu i izbavljenje, drugo poglavlje opisuje tajnu Božje osobe a treće kraljevstvo Božje i komunizam. Na kraju se nalazi popis sto četrdeset i četiri upotrijebljena djela.

Evald VASILJEVIĆ ILJENKOV, O IDOLIMA I IDEALIMA, Izd. „Školska knjiga“, Zagreb 1975. Biblioteka „Suvremena misao“, str. 210

Iljenkov je kod nas malo poznat ali u Sovjetskom Savezu iznimno značajan filozof i pisac. Svojim djelima je kritizirao staljinistički diamat. Djelo koje ovdje predstavljamo više je popularno i didaktično, ali ipak u sebi iznosi pitanja koja zaokupljaju suvremene sociološke znanosti, političke pokrete i pojedince u životnoj praksi. Po mišljenju pisca predgovora V. Mikecina središnja tema ove knjige je pitanje što bi to bio svestran i skladan razvoj čovjekove osobe. Pisac se okomljuje na razne mitove kao što je pozitivistički scijentizam kao i tehnološki optimizam, te na različite tehničke mitove kao što je kibernetika. Pokušava kritički razmotriti najznačajnije koncepcije čovjeka u evropskoj tradiciji. Radi svog popularnog izdanja knjiga nema znanstvenog aparata osim citata Marxa ili Lenjina.

Karl JASPERS, SOKRAT, BUDA, KONFUCIJE, ISUS, Izd. biblioteka Zodijak, Beograd 1980., str. 251

Sam autor je dovoljan predznak da ova knjiga predstavlja veoma vrijedno i za studij korisno djelo. Jaspers se dao na filozofsko proučavanje egzistencije. Ona je pak susret ograničenog u čovjeku i njegove transcencije. Stoga filozofija nema kraja, kao što se ni sloboda nema gdje zaustaviti. Tu sveobuhvatnost čovjeka i njegove egzistencije Jaspers pokušava ilustrirati na primjerima velikih osoba u povijesti čovječanstva. On u uvodu govori o ljudskoj veličini uopće, zatim o razlikovanju filozofa od drugih oblika ljudske veličine. Prvih stotinu stranica posvećeno je problemu ličnosti i jedinstvenosti velikana povijesti. Drugih stotinu i pedeset stranica posvećeno je Sokratu, Budi, Konfuciju i Isusu. Na kraju se nalazi rasprava o ljudima koji su postavili životna mjerila misleći pri tome na četvoricu opisanih velikana. Dodajmo još da se na početku nalazi predgovor iz pera A. Šarčevića kao i kratak biografski i bibliografski pregled K. Jaspersa na kraju knjige.

Tomislav IVANČIĆ